Militärt ledarskap och diplomati – perspektiv från en Force Commander

av Tommy Jeppsson

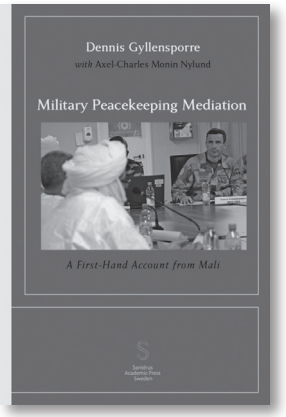

TITEL:
Military Peacekeeping Mediation, A First Hand Account from Mali
FÖRFATTARE:
Dennis Gyllensporre with Axel-Charles Monin Nylund
FÖRLAG:
Santerus Academic Press

AKADEMIENS ANDRE STYRESMAN, generallöjtnant Dr Dennis Gyllensporre, avslutade i oktober 2021 en treårig tjänstgöring som Force Commander för United Nation's Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali. Innebörden av uppdraget inbegrep förutom ansvaret för en flernationell militär styrka på omkring 13 000 soldater, ordförandeskapet i den kommitté som ansvarade för den praktiska implementeringen av fredsöverenskommelsen mellan parterna i konflikten. Tillsammans med sin politiske rådgivare Axel-Charles Monin Nylund har Gyllensporre återgivit och analyserat sina erfarenheter utifrån rollen som dels högre militär chef, dels chefsförhandlare.

Boken har ett högt läsvärde. Det gäller, enligt recensentens mening, oaktat om det rör sig om personer som avses att placeras i en internationell chefs- eller stabsbefattning som ävenledes innefattar en militärdiplomatisk roll i ett konflikt- eller krigsdrabbat område. Boken rekommenderas även civila och militära studerande liksom akademiker vilka ser framför sig arbete inom ramen för internationella insatser. Såväl diplomater som personer som är verksamma i internationella hjälpinsatser, vilka behöver förbereda sig inför en placering som innebär arbete i ett spänningsområde, alternativt ett område där det råder en väpnad konflikt, där samarbete med en militär styrka som har en fredsbevarande eller fredsframtvingande roll kan bli aktuellt, rekommenderas att läsa boken. Detsamma gäller politiker och tjänstemän som arbetar med försvars- och säkerhetspolitiska frågor.

Mediekonsumenten har under åren kunnat bibringas intrycket att den flernationella militära fredsinsatsen i Mali var nästintill ogenomförbar. Att det inte handlade om en lätt uppgift, men därmed inte olösbar, står klart för läsaren samtidigt som denne efterhand som läsandet framskrider får ta del av hur samordnade insatser från parterna i Mali och de som leddes av Gyllensporre gav positiva resultat. Det uppnåddes genom en visad samarbetsvilja som bäddade för konstruktiv

medling och förhandlingar mellan parterna med målet att nå en fredsöverenskommelse. Detta skedde i en komplex samtalsmiljö, där parternas ståndpunkter inte var lättförenliga vilket hade ett historiskt ursprung i långvariga motsättningar som bottnade i konkurrerande intressen. Varmed ska betonas det viktiga budskap som boken förmedlar avseende kravet på god kunskap om konfliktens historiska bakgrund och utveckling över tid.

Recensenten drar sig till minnes tre svenskar, vilka före Gyllensporre innehaft befattningen som Force Commander i samband med FN-insatser, Den förste var generalmajor Carl C:son von Horn som i boken *Fredens soldater* behandlar sina minnen från internationell tjänstgöring i bl a Kongo på 1960 talet. Den andre, generallöjtnant Gustaf Welin, var chef för United Nations Disengagement Observer Force (UNDOF), ett fredsbevarande uppdrag från FN med uppgift att upprätthålla vapenvilan mellan Israel och Syrien i efterdyningarna av Yom Kippur-kriget 1973. Welin har, med utgångspunkt i vårt lands insatser skrivit boken *FN på Cypern: Den svenska fredsbevarande insatsen 1964–1993,* där han var kompanichef 1967–1968. Den tredje är generallöjtnant Lars-Eric Wahlgren som tjänstgjorde som Force Commander för dels United Nations Interim Force in Lebanon (UNIFIL) i slutet av 1980-talet, dels United Nations Protection Force (UNPROFOR) i före detta Jugoslavien i början av 1990-talet. Wahlgren skrev i boken *Bevara skapa fred* ett kapitel med titeln ”Sveriges bidrag till FN:s fredsbevarande operationer 1988–1995”.

Av här nämnda bidrag av svenska officerare med erfarenheten som Force Commander är von Horns och Gyllesporres böcker de som mera inträngande behandlar innebörden av att utöva en militärdiplomatisk roll på den exekutiva nivån. Den här anmälda boken är den som senast och mest ingående behandlar rollen som Force Commander med utgångspunkt i en samtida svårlöst konflikt.

För Gyllensporre innebar steget från att vara högkvarterschef (motsvarande dagens försvarsstabschef) till rollen som Force Commander bytet från en krävande befattning till en, som recensenten uppfattar det, än mera krävande, inte minst givet de skillnader som utgår ifrån en konflikt som försiggår i en främmande sociokulturell miljö. Att Gyllensporres tidigare militära, inte minst internationella, liksom akademiska bakgrund var till stor nytta i samband med de många utmaningar som följde av tjänstgöringen i Mali, sammanhänger med befattningens bredd och komplexitet och påvisar vikten av att Försvarsmakten har personer som innehar kunskaper och egenskaper som kan sammanfattas i begreppet ”Soldier-Scholar”. Således utbildning och egenskaper vilka i sin tur är önskvärda för den som ska verka som ”soldat-diplomat”. Detta givet den senare kategorins mångfacetterade roll, med spännvidden från militärt chefskap till förhandlaren och medlaren mellan motsatta parter, i en konflikt med målet att nå en fredlig överenskommelse.

Boken ger med tydlighet belägg för att militär diplomati inte sällan är en mycket tidskrävande verksamhet där tålamod är en starkt rekommenderad egenskap för att nå ett positivt resultat. Här ska tillfogas betydelsen av goda kunskaper om rådande kultur (-er) i det aktuella konfliktområdet liksom en hög grad av förmåga att uppfatta och rätt tolka den aktuella situationen. Det senare något som militär personal i chefsställning tränas för och inte sällan även har erfarenhet av, inte minst från de svenska insatserna på bl a Balkan och i Afghanistan.

Kunskapen/erfarenheten av att förhandla och medla i konflikter är således en värdefull tillgång, hos högre officerare liksom också i de lägre graderna. Detta eftersom

förhandling/medling är verksamheter som förekommer på samtliga nivåer i en internationell militär fredsinsats.

Boken ger värdefulla exempel på konflikthantering och, återigen, den internationella miljöns umgängesrelaterade krav på kunskap om och förmåga till förtroendeskapande samarbete med människor från andra kulturer. Det gäller vid förhandlingsbordet och i samband med hanteringen av incidenter, verksamheter som inte sällan kan vara aktuella att lösas ut på dagligbasis. Här förmedlar boken således värdefulla erfarenheter utgående ifrån Gyllensporres reflektioner och rekommendationer.

Fredsprocesser karakteriseras i hög grad av praktisk verksamhet där tålmodigt förhandlande/medlande och förhandlarens (-nas) personlighet och förmåga till förtroendeskapande och relationsbyggande till motparten (-erna) starkt återspeglas i det uppnådda resultatet. De budskap som förmedlas i boken är erfarenhetsbaserade och är därmed ägnade att som hjälpmedel göra militära fredsoperationer effektivare och följaktligen framgångsrikare, Också före befattningen som Force Commander i Mali hade Gyllensporre tjänstgjort på ett antal internationella liksom nationella operativa liksom militärstrategiska poster vilka tillsammans med en bred akademisk kompetens genererar insikter som återspeglas i här anmäld bok, vilka är väl värda att ta del av. Medförfattaren Axel-Charles Monin Nylund har i likhet med bokens huvudförfattare en intressant bakgrund. Monin Nylund har bl a varit militärtolk, politisk rådgivare till Gyllensporre under dennes tid i Mali samt varit verksam med konfliktförebyggande arbete i Ghana.

Bokens akademiska hemvist är fredsforskning, och innehållet i den väl strukturerade och belagda framställningen kunskap och underlag för egenreflektion. Den, vilket inledningsvis anfördes, rekommenderas en bred läsekrets med relevant internationell inriktning, bl a akademiker/studerande, praktiska utförare oaktat de verkar/avses verka civilt eller militärt i ett konfliktområde liksom diplomater, politiker och tjänstemän. Med applicering på Mali ges läsaren en god förståelse för hur förhandlingsarbete och medling genomförs, liksom framgångsfaktorerna för hur detta arbete bör genomföras i ett konfliktområde med stöd ifrån det militära maktmedel som en fredsstyrka utgör.

Recensenten är överstelöjtnant, ledamot av KKrVA och redaktör för dess Handlingar och Tidskrift.